

1. Любарський О. М. Стимулювання правослукняної поведінки засуджених як пріоритетний вектор розвитку державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації. *Кримінально-виконавча система: Вчора. Сьогодні. Завтра*. 2024. № 1. С. 122–142.
2. Романцова С. В. Правові гарантії забезпечення прав, свобод і законних інтересів громадян в установах Державної кримінально-виконавчої служби України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія юридична*. 2023. Вип. 3. С. 33–41.
3. Ліховіцький Я. О. Принцип гуманізму в кримінально-виконавчому праві. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 3. С. 642–646.
4. Кубрак Р. Сегеда В. Кримінологічна типологія злочинців в установах виконання покарань. *Law. State. Technology*. 2023. Вип. 4. С. 69–74.
5. Міден Е. Л. Витоки становлення і розвитку правового регулювання запобігання мобінгу в системі Державної кримінально-виконавчої служби України. *Науковий вісник Сіверщини*. Серія : Право. 2024. № 2. С. 26–39.
6. Красюк Т. В., Федорченко А. О. Мобінг: причини виникнення та способи подолання. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 6. С. 140–145. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.06.25>
7. Кодекс законів про працю України : Закон Української РСР від 10.12.1971 р. № 322-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 20.11.2024).
8. Кисельов Д. Питання регулювання праці в умовах воєнного стану. *Система України та її роль у розбудові правової і соціальної держави* : матеріали ІХ заочної Всеукраїнської науково-практ. конф. (м. Чернігів, 17 червня 2022 року). Чернігів : Академія ДПТС, 2022. С. 58–62.
9. Дмитрієнко Ю. С. Роль і місце кримінологічної інформації у правовому механізмі запобігання кримінальним правопорушенням у сфері виконання покарань України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 3. С. 446–449.
10. Зарадюк З. В. Мотивація індивідуальної злочинної поведінки працівників кримінально-виконавчої служби. *Історико-правовий часопис*. 2021. № 2. С. 135–142.

Олександр КРИВОПУСК

старший інспектор полку поліції
особливого призначення
ГУНП в Харківській області,
доктор філософії в галузі права,

БАЙДУЖІСТЬ ДО НЕБЕЗПЕЧНИХ УМОВ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ ЯК СПОСІБ ВЧИНЕННЯ ЗЛІСНОГО НЕВИКОНАННЯ ОБОВ'ЯЗКІВ ПО ДОГЛЯДУ ЗА ДИТИНОЮ: ДЕЯКІ АСПЕКТИ В УМОВАХ ВОЄНОГО СТАНУ

У контексті розслідування кримінальних правопорушень, кваліфікованих за ст. 166 КК України, найбільш поширеним та водночас багатогранним способом вчинення злочину є байдуже ставлення до небезпечних умов для проживання потерпілої особи [1, с. 65].

Спосіб учинення злочину є головним і єднальним елементом, за допомогою якого можна дослідити виявлені у процесі аналізу зв'язки між всіма структурними елементами криміналістичної характеристики [2, с. 23].

Протиправна поведінка злочинця, який вчиняє злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною за допомогою наведеного способу може знаходити своє зовнішнє відображення поміж іншого і у нехтуванні батьками вимог органів державної влади та/або місцевого самоврядування щодо евакуації із місць проведення активних бойових дій.

Спираючись на результати, одержані внаслідок проведеного аналізу результатів судово-слідчої практики за справами досліджуваної категорії можна констатувати тенденцію збільшення кількості кримінальних правопорушень, кваліфікованих за ст. 166 КК України, вчинених наведеним вище способом.

Тож з моменту повномасштабного вторгнення рф, тобто станом на 2022 рік, органами досудового розслідування не було зафіксовано вчинення злочинів шляхом нехтування батьками вимог органів державної влади та/або місцевого самоврядування щодо евакуації із місць проведення активних бойових дій.

Натомість у 2023 році 2 % кримінальних правопорушень, вчинених способом байдужого ставлення до небезпечних умов для проживання потерпілої особи, що знайшли своє відображення у перебуванні дитини в місцях активних бойових дій. Своєю чергою у 2024 році їх кількість сягнула 5 % і продовжує збільшуватись.

При цьому варто констатувати, що досліджуваний елемент способу вчинення злочину в умовах воєнного стану піддається трансформації, що змінює поведінкове відображення дій злочинця.

Проведеним опитуванням представників підрозділів превентивної діяльності та працівників ювенальної превенції Національної поліції України, які проходять службу у районах, що наближені до зони проведення активних бойових дій (Сумська, Луганська, Донецька, Харківська, Херсонська області), 61 % респондентів зазначили, що стикаються із небажанням осіб, на яких покладений обов'язок піклування щодо дитини покидати місця постійного місця проживання, наражаючи тим самим підопічну особу на небезпеку.

Крім того, респондентами було зазначено, що крім відмови покидати зони активних бойових дій, на сьогодні відмічається зростання кількості випадків ввезення дітей у місця проведення активних бойових дій. Зокрема, 53 % респондентів зазначили, що стикалися із такими випадками.

Обмеження, які стосуються в'їзду та перебування дитини у місцях, які знаходяться в безпосередній близькості від зони бойових дій, регулюються як низкою НПА, таї і окремими розпорядженнями військово-цивільних адміністрацій.

Не вдаючись до аналізу вітчизняного законодавства, оскільки це не є

предметом нашого дослідження, пропонуємо розглянути більш детально наведений елемент способу – байдужого ставлення до умов проживання дитини, в контексті розслідування злочинів, кваліфікованих за ст. 166 КК України.

Байдуже ставлення до небезпечних умов проживання дитини, у контексті умов воєнного стану, може знаходити вираження у діяннях особи злочинця, направлених на свідоме цілеспрямоване ігнорування вимог військово-цивільних адміністрацій щодо заборони перебування наведеної категорії осіб у місцях ведення активних бойових дій.

Крім того, частішають випадки, коли батьки (піклувальники), ігноруючи вимоги, цілеспрямовано проникають до таких місць.

Дослідивши матеріали діяльності правоохоронних органів за наведеними фактами, встановлено, що переважна більшість дітей (97 %) потрапляє у супроводі батьків (або одного з батьків) до місця постійного проживання, яке довелось попередньо залишити у зв'язку з агресією рф.

З цією метою у більшості випадків використовується приватний автомобільний транспорт.

Серед мотиваційних чинників, що зумовлюють таку поведінку насамперед слід виділити економічні, тобто неможливість облаштування на новому місці проживання та як результат повернення до місця, де знаходиться як рухоме так і нерухоме майно родини.

Отже, можна констатувати трансформацію окремих елементів способів вчинення злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною, що знаходить своє відображення і у свідомому переправленні дитини (підопічної особи) до місць проведення активних бойових дій, ставлячи тим самим під загрозу життя та здоров'я потерпілого.

1. Кривопис О. Г. Розслідування злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування : дис. ... д-ра філософії : 081. Дніпро, 2024. 226 с.

2. Павлова Н. В. Розслідування шахрайства при укладанні цивільно-правових угод щодо відчуження житла : монографія. Дніпропетровськ : Дніпропетр. ун-т. внутр. справ, 2007. 216 с.